

Департамент культури, туризму
та культурної спадщини
обласної державної адміністрації

Обласна бібліотека для дітей ім. А.П.Гайдара

Відділ розвитку дитячих бібліотек і маркетингу

Історія і сучасність дитячих бібліотек Кіровоградської області

В и п у с к ІІ

**м. Кіровоград
2013**

ББК 78.34 (4УКР – 4КІР)

І 90

**Історія і сучасність дитячих бібліотек
Кіровоградської області. Вип. ІІ** / Обласна бібліотека
для дітей ім. А.П.Гайдара; укладачі Н.І.Расторгуєва,
Л.С.Босюк. – Кіровоград, 2013. – 39 с. : фото.

Укладання, обробка, комп'ютерна верстка матеріалів
Н.І.Расторгуєва, Л.С.Босюк

Редактор
О.В.Ліпей

Відповідальна за видання
Т.С.Манжула

З М І С Т

Голованівський район

Районна бібліотека для дітей _____ с. 1

Побузька міська бібліотека для дітей _____ с. 7

Добровеличківський район

Районна бібліотека для дітей _____ с. 13

Помічнянська міська бібліотека для дітей _____ с. 19

Долинський район

Районна бібліотека для дітей _____ с. 26

Приняті скорочення _____ с. 33

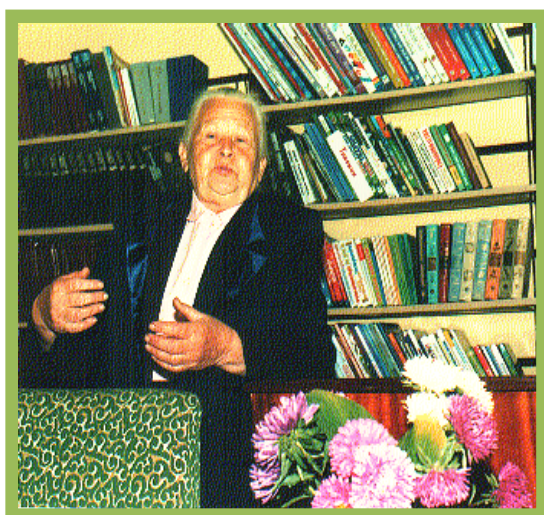
Використані джерела _____ с. 34

Голованівський район

Районна бібліотека для дітей

1 липня 1952 року в смт Голованівськ, у старенькому будиночку, а точніше, в одній з його половин, по вул. Леніна, відкрилася бібліотека для дітей. Книжковий фонд налічував тоді 4,5 тис. прим. книг. У невеликій затишній кімнаті, де розмістився абонемент і читальна зала з декількома стелажми книг, збиралось багато читачів.

Першою завідувачкою бібліотеки була **Гоцуленко Валентина Іванівна** (на фото). Її призначення відбулось відразу після закінчення Харківського бібліотечного інституту. На цій посаді В.І.Гоцуленко працювала по 1983 рік. З її ім'ям пов'язано багато добрих починань і справ.

Усіма формами і методами масової та індивідуальної роботи бібліотекарі допомагали підростаючому поколінню ставати справжніми читачами. Для них оформлялись книжкові виставки, бібліотечні плакати, альбоми, проводились бібліографічні огляди, дитячі ранки, голосні читки, усні журнали та ленінські читання. До роботи з читачами широко залучалась громадськість: комсомольські, піонерські працівники, вчителі, вихователі, члени шкільних батьківських активів. Члени ради при бібліотеках допомагали залучали учнів до систематично читання, вели заняття гуртків,

проводили масові заходи. З роками, усе це мало позитив. Наприклад, з 1966 по 1970 рр. зросла кількість читачів – на 68 осіб, книговидача – на 6983 прим. документів. Та, насамперед, для усіх читачів було великою приємністю, що бібліотечний фонд, збільшився на 7049 примірників документів.

Завдяки клопотанням В.І.Гоцуленко, у 1977 р., було завершено будівництво двоповерхової будівлі дитячої бібліотеки. Це був гарний подарунок юним читачам селища. Тут були просторий абонемент для дошкільників та учнів молодших класів, абонемент для учнів 5-9 класів, велика, світла читальна зала, книгосховище, а ще – чудова ігрова кімната зі зручними меблями для дітей, різноманітними іграми та іграшками. У читальну залу придбали піаніно, телевизор, радіолу. Діти залюбки ходили до бібліотеки (на фото).

За багаторічну плідну працю заступник директора РЦБС по роботі з дітьми В.І.Гоцуленко нагороджено медаллю «Ветеран праці».

З середини 80-х минулого століття бібліотечні традиції продовжували керівники РДБ **Т.М.Трубіціна, Т.І.Кифоренко, О.Я.Шмиголь.**

З 1992 по 1997 рік на посаді заступника директора РЦБС по роботі з дітьми перебувала молода, енергійна і завзята **Богданова Броніслава Леонідівна** (на фото – справа з бібліотекаркою РДБ **Цехмейструк Аллою Яківною**), яка прагнула до освоєння нових напрямів у роботі,

зокрема, сімейного читання. До цієї справи залучали педагогів, лікарів, психологів, які вели довірливі розмови з дітьми і батьками. Проводились родинні конкурси, вікторини, свята у читальній залі та ігровій кімнаті (на фото). Так, любов до книги об'єднала мешканців селища в одну читацьку

сім'ю. Цим досвідом роботи фахівці охоче ділились з

бібліотекарями відділів обслуговування дитячих бібліотек Кіровоградщини під час проведення на базі РДБ обласного семінару-практикуму: «Бібліотека, школа, сім'я: взаємозв'язок у вихованні дітей» (1994 р.).

У 1997-1999 рр. керівником РДБ була **Ткач Ольга Дмитрівна** (на фото). Ось її спогади про те, як і чим жила бібліотека для дітей наприкінці 90-х років:

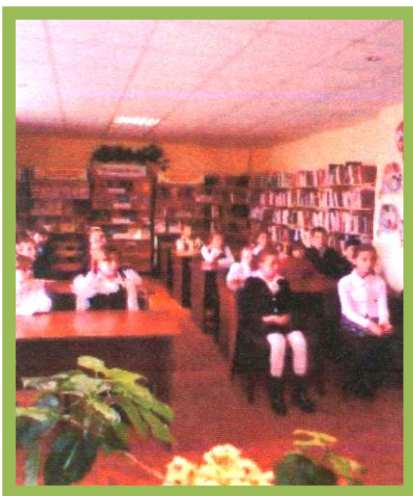
«Мені довелося працювати у «важкі» для бібліотеки 90-ті роки. Приміщення погано опалювалося, у кімнатах була мінусова температура. Бібліотека отримувала дуже мало нових книг, не виділялися гроші на передплату. Але в бібліотеці працювали ініціативні, творчі люди, віддані своїй справі. Велику увагу бібліотекарі приділяли роботі з батьками читачів. Проводили для них батьківські збори, свята: «Тато, мама, я – читаюча сім'я», «Я і моя бабуся» та інші. Місцевий священник В.М.Гдешинський вів уроки духовності у недільній школі при бібліотеці».

Нове, ХХІ ст., принесло зміни. На посаду заступника директора РЦБС по роботі з дітьми призначили **Коваленко Надію Борисівну** (2000-2002 рр.), фахівця зі стажем і з сучасним баченням роботи РДБ (на фото).

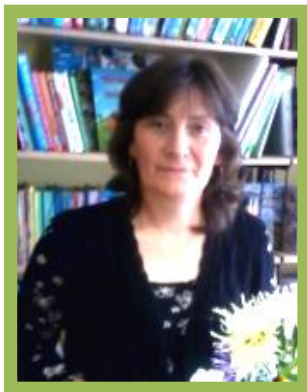
З її приходом відбулось покращення матеріально-технічної бази бібліотеки. У 2000-2001 рр. РДА було виділено 10,0 тис. грн. на придбання необхідної літератури. У 2002 р. проведено капітальний ремонт читальної зали (на фото), придбані нові меблі, телевізор, відеомагнітофон, акваріум.

Успіхом у читачів продовжують користуватись бібліотечні об'єднання. Вистави гуртка «Книга і лялька» є невід'ємною частиною багатьох масових заходів бібліотеки, а маленькі майстри з гуртка «Книжчина лікарня» щорічно ремонтували більше 100 книг.

У 2003 році, у зв'язку з децентралізацією бібліотечної мережі району, РДБ отримала статус самостійного закладу з виконанням функцій методичного центру з питань

обслуговування користувачів-дітей для бібліотек району. Введено посаду завідуючої РДБ, замість посади заступника директора РЦБС по роботі з дітьми. Штат РДБ, що складався з 5-ти одиниць, зазнав скорочення 2-х посад – бібліографа і бібліотекаря читальної зали.

У 2003 році бібліотеку очолила **Коверко Олена Олександрівна**, педагог за фахом, (закінчила Кіровоградський державний педагогічний інститут ім. О.С.Пушкіна (на фото)).

Бібліотекарі працюють над розширенням кола користувачів серед дітей дошкільного віку та батьків першокласників. Якщо раніше дошкільнят запрошували до РДБ лише на екскурсії та перегляд лялькових вистав, то зараз бібліотекарі відвідують дитячий садочок «Малятко» (на фото) з циклами заходів для дітей і вихователів: бесідами, оглядами книг, голосними читаннями, вікторинами тощо. Після кожної зустрічі дітям залишають бібліотечні книги для читання. Батьків першокласників бібліотекарі знайомлять з літературою, книжковими виставками, періодичними виданнями для дітей молодшого шкільного віку та буклетами, підготовленими РДБ.

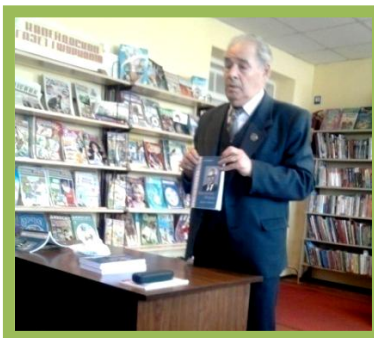
Практикуються відвідини РДБ учнями молодших класів із сіл району, які беруть участь в інтелектуально-розважальних програмах, підготовлених бібліотекарями.

Під час літніх канікул у місцевому парку відпочинку для користувачів і дітей селища влаштовуються заходи за програмами, розробленими РДБ: «Літні пригоди з цікавою книжкою», «Книжкова карусель», «Літературна лавочка», «Читальна зала на дитячому майданчику» (на фото).

Питання популяризації краєзнавчої літератури завжди у полі зору РДБ. Задля цього, фахівці впроваджують різні форми заходів для юних користувачів. У 2008 р. ОДБ ім. А.П.Гайдара відзначила завідувачу РДБ у номінації «За кращий рекомендаційний бібліографічний показник».

2011 рік подарував читачам та бібліотекарям незабутні зустрічі з відомими земляками – поетом В.Л.Морозом та письменником В.М.Гараніним (на фото), які протягом багатьох років

живуть і трудяться в Одесі. Не один раз літератори бували на малій батьківщині, але до бібліотеки завітали вперше зі своїми творчими здобутками. Читачам РДБ автори подарували декілька примірників своїх книг.

Сучасну комп'ютерну техніку (комп'ютер і принтер) РДБ отримала у 2008 р., завдяки спонсорській допомозі.

У 2012 р. працівники РДБ перемогли у III раунді конкурсу «Організація нових бібліотечних послуг з використання вільного доступу до Інтернету» програми «Бібліоміст» та отримали 2 комп'ютери з ліцензованим програмним забезпеченням, навушниками та веб-камерами. Тепер в РДБ діє Інтернет-центр, розгорнуто куточок «Користувачу Інтернету» (на фото).

Відвідувачам сучасної бібліотеки швидко і зручно знаходити необхідну інформацію, готувати реферати за шкільною програмою, спілкуватися з друзями у скайпі, користуватися електронною поштою, створювати власну електронну скриньку.

У бібліотеці працює гурток «Мудрий павучок», чому посприяла реалізація власної програми «Багатовимірність інформаційної культури 21 століття» (2011 р.). Члени гуртка, учні 4-6 класів. Більшість – із багатодітних та малозабезпечених сімей. Вони в ігровій формі навчаються працювати за комп'ютером, орієнтуватися в мережі Інтернет, із задоволенням беруть участь у віртуальних мандрівках.

**Колектив
Голованівської
РДБ**

*на фото, справа
наліво:*

**О.О.Коверко –
завідуюча РДБ,
Л.О. Коваль,
О.Л.Лепетун –
бібліотекарі**

Дані про РДБ

Структура бібліотеки – 2 абонементи, читальна зала

Штат – 3 одиниці

Бібліотечний фонд – 13963 прим. документів

Користувачі обслужені – 1203, у т. ч., за ЄРК – 923

Відвідування – 13657, у т. ч., Інтернет-відвідування – 96

Видача документів – 24091 од.

*Використання новітніх інформаційних технологій – 3 комп'ютери,
1 багатофункціональний пристрій, скайп-зв'язок, E-mail,
блог: holovanivsk.blogspot.com*

Побузька міська бібліотека для дітей

Історія створення міської бібліотеки для дітей нерозривно пов'язана з історією селища Побузьке й будівництвом на його території феронікелевого комбінату.

До 70-х років бібліотеки в селищі не було. З'явилася вона в Побужжі завдяки ініціативі й наполегливості Клавдії Олександрівни Бугайчук, бібліотекарки за освітою, яка приїхала із сім'єю на будівництво та активній допомозі місцевої влади. За підтримки селищного голови Федора Родіоновича Трача селищна рада прийняла рішення про відкриття бібліотеки з дитячим відділом. Голова профспілки комбінату Юрій Олександрович Петрович посприяв виділенню кімнати для бібліотеки при Будинку культури феронікелевого комбінату. *Відкриття бібліотеки відбулося 7 березня 1970 р. Завідувачкою призначено **Бугайчук Клавдію Олександрівну** (на фото).*

На виділені селищною радою кошти Клавдія Олександрівна придбала деякий інвентар та книги. У інвентарній книзі дитячого бібліотечного відділення, завіреній головою селищної ради, перший запис датовано 27 квітня 1970 р. Наповнити фонд допомагали й молоді сім'ї, що приносили в дарунок літературу різної тематики. На початку діяльності дитячий відділ мав близько 500 прим. книг. Читачами стали 300 дітей.

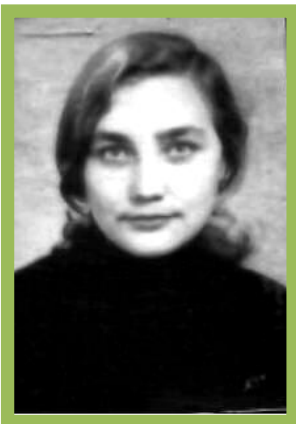
З кожним роком збільшувалась кількість фонду, зростала чисельність відвідувачів. *До штату ввели посаду бібліотекаря дитячого відділу, на якій довгий час працювала **Г.Я.Хворостяна**.*

Кількість читачів-дітей становила близько 600 осіб, фонд нараховував більше 4 тис. прим.

У 1977 р., в результаті об'єднання бібліотек району в ЦБС, бібліотеку передано на баланс Голованівського районного відділу культури.

У цьому ж році, з огляду на значну кількість читачів-дітей міста відповідно до документу 1977 р. «Примерное положение об организации единой сети массовых библиотек», на базі дитячого відділу бібліотеки для дорослих створено міську дитячу бібліотеку. Її фонд нараховував більше 5000 прим. документів. На посаду завідувачої МДБ призначають **Свердл Тамару Анатоліївну**.

Дитяче населення молодого міста поступово збільшувалося. Зростала і чисельність відвідувачів МДБ. Фонд поповнювався новими багатогалузеві видання. МДБ було уже затісно в займаному приміщенні. Тому керівництво селища виділило для бібліотеки кімнату в новому житловому будинку по вул. Пирогова,1.

На початку 80-х відбулись кадрові зміни. До штату МДБ введено посаду бібліотекаря (наказ директора Голованівської ЦБС Б.Г.Хмель від 23.03.1981 р. №683), на яку призначено **Запорожець Тамару Володимирівну** (на фото). З 1985 р. і дотепер – завідувачка МДБ. За фахом, бібліотекар (закінчила Дніпропетровське училище культури).

На
посаді

бібліотекаря з 1985 р. працює **Величко Поліна Вікторівна** (на фото, перша зліва), яка до цього працювала в міській бібліотеці для дорослих.

Фонд МДБ зростав: у 1981 р. становив 8078 прим., у 1989 р. – 13262 прим. документів.

МДБ співпрацює із загальноосвітньою та музичною школами, дитячими садками, Будинком юних техніків

Почав функціонувати бібліотечний краєзнавчий гурток, актив якого – учні старших класів. Разом з дітьми бібліотекарі займались пошуковою роботою, складали списки ветеранів Великої Вітчизняної війни, що жили в селищі. Частими були зустрічі з ветеранами за «круглим столом», які проводили і в бібліотеці, і в гуртожитках робочої молоді. Працівники МДБ велику увагу звертали на профорієнтацію серед підлітків. Організовували зустрічі з передовиками виробництва: плавильниками, ескаваторщиками, машиністами залізничного цеху феронікелевого комбінату, а також – вечори-портрети передовиків праці.

У 1989 р. МДБ обслуговувала 1400 читачів, відвідування складало 14000, видача документів – 36000 прим.

У складні 90-ті рр. бібліотекарі працювали на неповні ставки. Приміщення було без освітлення та опалення. Відсутні нові надходження до фонду, кількість якого зменшувалась, і на кінець 1999 р., становила 10314 прим. документів. У цей період бібліотекарі обслуговували 1300 користувачів дошкільного віку та учнів 1-9 класів. Видача сягала понад 22000 од. документів.

Для покращення умов роботи працівників та обслуговування користувачів, у жовтні 2002 р., районний відділ культури надав для МДБ дві кімнати на другому поверсі Будинку культури по вул. Театральній, 1, (на той час Будинок культури, який належав феронікелевому комбінату, переданий на баланс районного відділу культури). На кошти, виділені районним відділом культури, працівники бібліотеки придбали матеріали й здійснили ремонт приміщень.

Цього ж року МДБ, у зв'язку з децентралізацією районної ЦБС (розпорядження голови Голованівської РДА від 31 жовтня 2002 р. за № 978-р «Про формування бюджету на 2003 р.»), була передана на баланс Побузької селищної ради.

Зміна умов праці – наявність освітлення й опалення, виділення коштів селищною радою на передплату періодичних видань, сприяла поліпшенню діяльності бібліотеки. Більшість заходів стали проводитися у стінах МДБ. Зокрема, до Всеукраїнського тижня дитячого читання, Днів Незалежності України, української писемності та мови, захисту дітей, знань тощо. Щорічно, користувачі МДБ – серед переможців районного етапу Всеукраїнського конкурсу «Найкращий читач України».

Бібліотека – учасниця Національного проекту «Україна читає дітям», обласної акції «Бібліотека дитячих мрій» та багатьох

інших. *На фото:* заходи проводять працівники бібліотеки

Зацікавити дітей книгою змалку допомагає бібліотеці тісна співпраця з дошкільними закладами селища. Для дошкільнят проводяться екскурсії бібліотекою, міні-ігри «Впізнай героя», літературні ранки, хвилинки доброти, складання пазлів казкових героїв, уроки творчості «Я малюю світ, що люблю» (*на фото*).

Традиційною є співпраця МДБ з оздоровчим табором при Побузькій ЗШ. Вікторини, екологічно-пізнавальні ігри під відкритим небом, бліцтурніри, фольклорні свята, уроки

духовності, краєзнавчі години, що проводять бібліотекарі МДБ, роблять відпочинок дітей в таборі цікавим та змістовним.

Бібліотечні об'єднання слугують організації змістовного дозвілля читачів МДБ. Наприклад, клуб «Маленькі казкарі», який відвідують діти віком від 6 до 10 років, формує творче мислення, любов до книги і читання.

А гурток «Всезнайки», що має багаторічний стаж (створений у 2008 р.) і цікавий досвід роботи, допомагає користувачам дізнаватись про все цікаве навколо. До його роботи залучаються усі бажаючі віком від 7 до 14 років. Двічі на місяць діти зустрічаються на засіданнях: спілкуються, обговорюють книжкові новинки, беруть участь у міні-іграх, вікторинах, брейн-рингах. Також гуртківці – активні помічники бібліотекарів. Дівчатка-старшокласниці допомагають проводити окремі заходи.

Зокрема, майстер-класи з прикрашення одягу бісером та створення чудових прикрас, виготовлення новорічних витинанок, ляльок-мотанок, виробів із пластикових пляшок (на фото). Задля підтримки творчості юних в бібліотеці організовують виставки дитячих робіт гуртківців Будинку юного техника (на фото).

У 2011 р. МДБ здобула перемогу у конкурсі проектів програми «Бібліоміст», завдяки чому отримала 2 комплекти комп'ютерного обладнання. Напередодні новорічних свят у бібліотеці для дітей урочисто відкрили Інтернет-центр (на фото). Із цією подією бібліотеку вітали запрошені гості: голова селищної ради та голова профспілки феронікелевого комбінату, партнери бібліотеки – дитячий садочок «Ромашка», учні і вчителі загальноосвітньої школи.

Особливо раділи діти, які отримали можливість користуватися безкоштовним Інтернетом, виконувати домашні завдання, спілкуватися по скайпу тощо (на фото).

Нові інформаційні технології відкрили доступ до видань, які відсутні в фонді, дозволили

працівниками бібліотеки створювати власні електронні продукти, зокрема, блог *Всезнайчик*, який розповідає про діяльність гуртка «Всезнайки» і не тільки.

За багаторічну діяльність, внесок у культурне життя селища працівники МДБ нагороджувалися почесними грамотами, подяками районної державної адміністрації та районної ради, обласного управління культури та районного відділу культури, керівництвом Побузької загальноосвітньої школи.

*На фото,
справа наліво:*

***Т.В.Запорожець -
завідувачка Побузької МДБ,
П.В.Величко –
бібліотекарка***

Дані про МДБ

Структура бібліотеки – два абонементи

Штат – 2 одиниці

Бібліотечний фонд – 8658 прим. документів

Користувачі обслужені – 900, у т. ч., за ЄРК – 900

Відвідування – 10700, у т. ч., Інтернет-відвідування – 170

Видача документів – 18000 од.

*Використання новітніх інформаційних технологій – 2 ПК,
1 багатофункціональний пристрій, скайп-зв'язок, E-mail,
телефон, блог: Всезнайчик <http://vseznaychik.blogspot.com/>*

Добровеличківський район

Районна бібліотека для дітей

Дитячу бібліотека у смт Добровеличківка створено 1951 року на базі дитячого відділу бібліотеки для дорослих.

Директор районної бібліотеки для дорослих (1956-1987 рр.) Наталії Іванівни Дишкант згадує:

«Після війни, у 1946-1947 роках, була відроджена бібліотека для дорослих, на давальній основі, тобто, населення селища зносило книги, в кого які були. Коли дитячих книг стало багато, створили дитячий відділ при дорослій бібліотеці.

А в 1951 році бібліотека для дітей стала самостійною. Знаходилася бібліотека в простій селянській хаті, в центрі селища, налічувала близько 3000 примірників книг...».

У штатному розписі бібліотеки було 2 одиниці – завідувача бібліотекою і бібліотекар. У РДБ обслуговувалось понад 700 читачів молодшого, середнього та старшого шкільного віку.

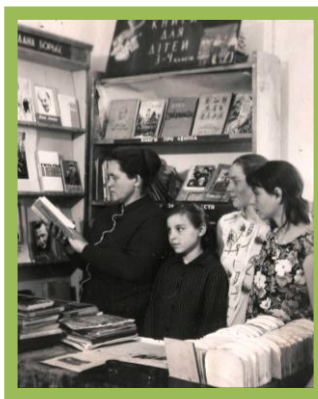
У 1953 р. на посаду завідувачої РДБ призначили **Єзан Євдокію Дмитрівну** (на фото), педагога за освітою, на якій вона перебувала до 1975 р.

У 50-60-х рр. бібліотекарі проводять немало таких заходів, як: групові бесіди про п'ятирічні плани розвитку народного господарства країни, а також – літературні дні та усні журнали (на фото).

У альбомі-естафеті «Наші досягнення від з'їзду до з'їзду (1966-1970 рр.)» зазначено, що в РДБ з великим успіхом пройшла читацька конференція з п'ятикласниками, яку провела завідувача РДБ Є.Д.Єзан.

Разом з тим, приділяється увага індивідуальній роботі з юними читачами та пропаганді бібліографічних знань серед дітей.

**Бібліотекар РДБ
Н.Ф. Кульбакова
проводить
огляд книжкової
виставки та
бібліографічну
гру «Хто швидше
знайде книгу по
каталогу»**

У 1967 р. медаллю «За доблестный труд» було нагороджено бібліотекаря РДБ Н.Ф.Кульбакову.

У 1977 р. РДБ увійшла до складу централізованої бібліотечної системи району. З різних причин, мала місце велика плинність кадрів, у тому числі, й керівників РДБ: **Гуржос Любов Григорівна (1975-1978 рр.), Ільченко Тамара Семенівна (1978-1982 рр.)**.

Що не позначилося на рівні роботи РДБ, яка була активним учасником всесоюзних і республіканських заходів. У 1978 р. РДБ взяла участь у всесоюзному конкурсі на кращу організацію роботи

з військово-патріотичного виховання юних читачів, започаткованого журналом «Бібліотекарь». Цій тематиці присвятили ряд тематичних заходів. Наприклад, дитячий ранок для учнів 3 класу «Непереможна і легендарна», про армію.

Готуючись до заходу бібліотекар РДБ **Т.О.Лиса** оформила книжкову виставку, провела її огляд, запросила до розмови колишнього сина полку Д.Д.Проскаченка, майбутнього директора районного історико-краєзнавчого музею (на фото).

За роки існування бібліотека змінювала свою адресу декілька разів, доки не отримала, у 1982 р. доволі просторе приміщення, по вул. Леніна, 110, в якому знаходиться і зараз.

З 1982 по 1987 рік заступником директора РЦБС по роботі з дітьми працювала **Калашник Клавдія Михайлівна**. За короткий період багато зробила для підвищення іміджу бібліотеки. Колектив майже повністю оновився, зібрались творчі особистості. Успіхи бібліотеки неодноразово відзначались: перехідним призом ОДБ ім. А.П.Гайдара «Ключ до знань»; дипломом видавництва «Веселка» за активну участь у республіканській літературній подорожі «На героїв рівняємо крок» (1985 р.). У 1987 р. РДБ присвоєно звання «Заклад культури відмінної роботи».

З 1988 року дружній колектив професіоналів очолила **Філіпова Поліна Дмитрівна** (на фото), після закінчення Київського державного інституту культури. З 2005 р., після децентралізації РЦБС, перебуває на посаді директора РДБ.

**Колектив
Добровеличківської РДБ**
зліва на право:
**О.М. Смоктій,
Н.К. Коцюк, Н.М.Велікан –
бібліотекарі**

Протягом багатьох років РДБ, як інформаційний центр, широко популяризує літературні та мистецькі надбання краю. До цих справ залучають небайдужих і творчих партнерів. Так, починаючи з 1985 р., між РДБ і районним історико-краєзнавчим музеєм існує тісна співпраця, що сприяє формуванню інтересу дітей до історії рідного краю. Два заклади спільно проводили екскурсії, уроки народознавства, до яких долучались і створені при музеї клуби ветеранів війни і праці, любителів природи, а також кіностудія «Пам'ять». Маючи намір поглибити інтерес дітей до декоративно-прикладного мистецтва, бібліотекарі організували озвучену книжкову виставку «Академія домашнього чарівника», яка навчала елементам ремесла. Роботі бібліотек ЦБС, у т.ч. й РДБ, з краєзнавства була присвячена розгорнута сторінка районної газети «Сільське життя» від 19 червня 1993 р.. У цьому ж році, на базі РДБ, проходив обласний семінар-практикум на тему «Роль бібліотеки у справі виховання у юних читачів почуття любові до рідного краю». ОДБ ім. А.П.Гайдара видала дайджест з досвіду роботи РДБ «Юним про рідний край».

У 1997 р. до збірки кращих сценарних матеріалів дитячих бібліотек області «Маловідомі сторінки моєї малої батьківщини» (видання ОДБ ім. А.П.Гайдара) увійшов сценарій подорожі «Де коваль Величко хутір заснував» для учнів 7-9 класів, розроблений працівниками РДБ. Сьогодні, для відвідувачів РДБ, бібліотекарі продовжують проводити низку цікавих заходів: екскурсії до районного краєзнавчого музею, краєзнавчі презентації за участі талановитих людей Добровеличківщини, години поезії, літературні подорожі, показ фільму «Туристичними стежками географічного центру» тощо.

У різні роки діти відвідували бібліотечні клуби «Майбутній воїн», «Закон і ми», «Вербиченька», гурток «Книга і лялька». Понад 10 років в РДБ успішно діє дитяча літературна студія «Пролісок», керівником якої є бібліотекар РДБ *Наталія Корнійвна Коцюк (на фото)*, яку знають у районі і далеко за його межами, як і Наталію Природну – талановиту поетесу, на вірші котрої, створено не одну пісню. Н.К.Коцюк організатор багатьох зустрічей з поетами Кіровоградщини – Петром Селецьким, Валерієм Гончаренком та місцевими літераторами. Ще важлива деталь: студійці виїздять до

сільських бібліотек з метою проведення творчих зустрічей, участі в літературних тижнях.

За підсумками 2007 р. ОДБ ім.А.П.Гайдара відзначила Н.К.Коцюк у номінації «Літературне перо».

У 2003 р. відкрив свої двері клуб сімейного спілкування «Затишок», у якому із задоволенням зустрічаються різні покоління родин *(на фото)*. Зазвичай, збирається декілька сімей, а це – батьки, бабусі, дідусі, діти – близько 20 осіб. Засідання проводяться декілька разів на рік, до яких ретельно готуються усі. Тематика найрізноманітніша: «Сім'я.

Родина. Батьківщина», «Знаючи права, пам'ятай про обов'язки», «Читаємо всією сім'єю», «Здоров'я дитини – це щастя сім'ї», «Чари старовинного танцю», «І радість... І пісня... І пам'ять», «Є щось чарівне в музиці і в музі», «Різдвяний калейдоскоп». Клуб має рубрики: «Представлення нових родин», «Розповіді про родовід», «Сімейний сюрприз». Під час засідань батьки діляться безцінним родинним досвідом, презентують сімейну творчість, беруть участь у вікторинах, іграх, переглядають мультиплікаційні фільми разом з дітьми. Члени клубу часто спілкуються з соціальними педагогами, психологами, лікарями, юристами, журналістами, місцевими цілителями. Організатори та учасники клубу залишають час і для чашки чаю. З метою розповсюдження досвіду клубу працівники РДБ видали дайджест.

Протягом декількох років РДБ розроблялись власні комплексні цільові програми: «Дорога вічна до краси» (2007 р., з популяризації мистецтва), «Багатовимірність інформаційної культури 21 століття» (2011 р., з питань комп'ютерної грамотності).

Завдяки співпраці керівника і колективу з владними структурами, партнерами, громадськими організаціями, в РДБ з'явилась комп'ютерна техніка, нові книги, затишні куточки для відвідувачів, сучасна реклама *(на фото)*.

Наявність комп'ютерної техніки допомагає певним чином компенсувати лакуни у комплектуванні фондів, створювати вебліографічні покажчики, електронні теки-накопичувачі, відеотеку «Флешка» (до якої збирають художні, мультиплікаційні

фільми, українські народні та класичні пісні), урізноманітнювати заходи з популяризації книг, переглядати електронну версію цікавих заходів, виконувати караоке (на фото). Також, відкрито сторінку РДБ ВКонткті.

Дані про РДБ

Структура бібліотеки – 2 абонементи, читальна зала

Штат – 4 одиниці

Бібліотечний фонд – 18978 прим. документів

Користувачі обслужені – 1508, у т. ч., за ЄРК – 908

Відвідування – 12672, у т. ч., Інтернет-відвідування – 659

Видача документів – 25560 од.

Використання новітніх інформаційних технологій – 2ПК, 1 багатофункціональний пристрій, 1 ксерокс, скайп-зв'язок, E-mail

Помічнянська міська бібліотека для дітей

МДБ заснована в 1967 році. Бібліотеці виділили одну кімнату в приміщенні старого локомотивного депо за адресою – вул. Перемоги, 79.

Першою завідуючою була **Кобернюк Галина Іванівна**, яка працювала на цій посаді по 1972 рік.

Фонд бібліотеки становив усього 700 прим. документів. Поступово кількість книг зростала. Книжкові видання і бібліотечну техніку МДБ комплектувала і отримувала з Кіровоградського обласного бібліотечного колектора та місцевих книжкових магазинів. У бібліотеці збереглася рахункова фактура від 15.10.1969 р. книжкової крамниці міста, де вказано, що бібліотекою придбано 261 прим. книг. В основному, це була література за шкільною програмою.

Через короткий проміжок часу у штатному розписі МДБ з'явилась ставка бібліотекаря. З 1969 р. на цій посаді перебувала **Путінцева Галина Сергіївна**. Роботу в бібліотеці поєднувала з навчанням в Олександрійському культурно-освітньому училищі. У 1972 – 1973 рр. очолювала МДБ.

У 1973 р. На посаду завідуючої МДБ призначили **Полтавчук Ольгу Олександрівну**, яка заочно закінчила Київський інститут культури. Бібліотекарем була **Манженко Віра Дмитрівна**.

Працівники дитячої бібліотеки зарекомендували себе творчим і неординарним підходом у роботі з дітьми, які усіляко залучали їх до книги та сприяли розширенню кола дитячого читання.

Бібліотеку знали і любили у місті, адже обриси її професійного обличчя подобались юним читачам і вчителям.

Усі відвідувачі знали, що у невеличкому приміщенні МДБ бібліотекарі завжди раді з ними поспілкуватись, порадити хорошу нову дитячу книгу чи журнал. Тут організовувалось багато різноманітних заходів, які із задоволенням відвідували школярі міста.

На фото
справа наліво:

**О.О.Полтавчук -
завідувачка**

**В.Д.Манженко -
бібліотекарка**

Помічнянської МДБ

У 1986 р. МДБ очолила **Капля Лідія Миколаївна**, філолог за фахом, закінчила Дніпропетровський державний університет. Прийшла до бібліотеки, маючи великий педагогічний досвід – п'ятнадцять років шкільного викладача російської мови і літератури.

У 1987 р. МДБ надали одну більш простору кімнату в приміщенні Будинку піонерів по вул. Перемоги, 74. Згодом, у 1989 р., було здійснено ремонт, придбано меблі (столи, стільці), магнітофон, кінопроектор.

У 1988 р. на абонементі МДБ обслуговувалось понад 1800 читачів. Фонд становив 23429 прим. документів. Через рік, у 1989, було відкрито читальну залу.

Завідуюча бібліотекою прищеплювала читачам любов до книг, чому сприяли і створювані нею читацькі об'єднання.

Так, починаючи з 1986 по 1990 рік, для відвідувачів МДБ різних вікових категорій (у цьому числі, й батьків читачів) відчинили двері гуртки і клуби: літературознавчий «Червоні вітрила», етичний «Школа ввічливості», сімейний «Веселка»,

ляльковий «Книга і лялька» (на фото). Тематика і форми заходів об'єднань запам'ятовувались різноманітністю: година поезії, гра-подорож, «круглий стіл», виставка та аукціон сімейних саморобок, літературна гра, літературне «Поле чудес», гра «Щасливий випадок», День колективного відпочинку,

конкурси, анкетування тощо. Члени об'єднань (і маленькі, і дорослі) були активними і хорошими помічниками у проведенні різних бібліотечних свят. За активну пропаганду книги серед дітей колектив неодноразово нагороджувався Почесною грамотою виконкому Добровеличківської районної ради народних депутатів, цінними подарунками. А за підсумками роботи 1990 р. колектив МДБ було занесено на Дошку пошани Добровеличківського району. У 1991 р. діяльність і досвід МДБ було узагальнено науково-методичним відділом ОДБ ім. А.П.Гайдара у виданні «Працюють з душею» і розповсюджено серед усіх дитячих бібліотек області.

Заслугував на увагу й досвід краєзнавчої роботи МДБ. Так, у 1993 р. Помічнянська МДБ разом з Добровеличківською РДБ були базами проведення обласного семінару-практикуму «Роль бібліотеки у справі виховання у юних читачів почуття любові до рідного краю».

На фото, справа наліво:

**Л.М.Капля –
завідуюча МДБ
К.М.Калашник –
завідуюча районним
відділом культури,
П.Д.Філіпова -
заступник директора
по роботі з дітьми
Добровеличківської
РЦБС,
Р.О.Єрмоленко –
методист РЦБС**

Помічнянська МДБ, 1993 рік

У методичному виданні «Юним про рідний край» (виданій ОДБ ім. А.П.Гайдара у 1993 р.) розповідалось про вдалу спільну організацію і проведення працівниками МДБ і середньої школи № 1 циклу краєзнавчих заходів. Серед них, виставки та огляди книг, бесіди, прем'єри книг, заочні екскурсії заповідними місцями Кіровоградщини та України, обговорення творів, уроки і вечори народознавства, інсценівки деяких пісень, вікторини, засідання шкільного екологічного гуртка «Зелена хвиля». У заходах використовувались не тільки друковані джерела, а й розповіді батьків, дідусів і бабусь.

У різні роки бібліотекарями МДБ натхненно і з душею трудилися **В.І.Граждан** та **В.І.Катранюк**.

У 1991 р. до МДБ прийшла працювати бібліотекарем читальної зали

Л.М.Загорулько (на фото, під час конкурсу «Нумо хлопці»), яка присвятила роботі з дітьми 20 років. За цей час довелося виконувати і обов'язки завідувачої. За відданість справі і сумлінну працю Л.М.Загорулько

неодноразово нагороджувалась грамотами і подарунками.

З 2000 р. завідувача МДБ – **Катранюк Оксана Григорівна** (на фото). До МДБ прийшла працювати у 1989 р., після закінчення школи. Цього ж року вступила, без іспитів, (школу закінчила на відмінно) до Олександрійського культосвітнього училища, на заочну форму навчання. У жовтні-листопаді цього ж року перебувала на обласних курсах підвищення кваліфікації, під час яких знайомилась і з роботою ОДБ ім. А.П.Гайдара.

Постійно займається самоосвітою, використовуючи й можливості Інтернету.

Оксана Григорівна не тільки компетентний, досвідчений фахівець, а й турботлива мама чотирьох дітей – трьох синів і маленької доні. Звідки бере енергію і насагу? Загадка. Але встигає всюди. За багаторічну і творчу працю нагороджувалась грамотами від міської ради.

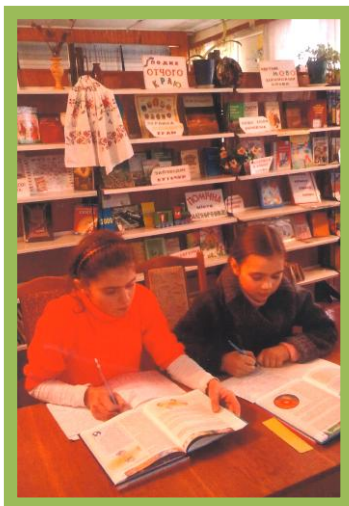
З 2002 р. бібліотекарем працює **І.О.Загорулько**, донька Л.М.Загорулько.

У 2003 р. МДБ надали приміщення (знову, з однієї кімнати), яке належить міському КРЕПу. У 2006 р. власними силами було здійснено ремонт і проведено водяне опалення.

Задля поліпшення оформлення закладу, поповнення книжкового фонду, бібліотекою часто проводяться акції «Підтримай бібліотеку – подаруй книгу та іграшку». Саме завдяки, подарованим іграшкам читачів, у МДБ створено дитячий куточок з виставкою іграшок (на фото), де маленькі відвідувачі можуть і погратись, і почитати. Розкриттю фонду сприяє оформлення різноманітних книжково-ілюстративних виставок - кросвордів, -вікторин тощо. Особливу популярність викликають виставки дитячих поробок «Умілі ручки» (на фото).

У бібліотеці організовано постійно діючу виставку «Цікава газета – «Помічна починається з тебе», яку випускає депутат міської ради Т.І. Авекіна, і де висвітлюються усі важливі події міста, у тому числі, й про роботу бібліотеки. А оскільки тираж газети мінімальний, то почитати її можна лише у бібліотеці. Такий підхід у роботі, безперечно, піднімає авторитет закладу серед населення міста.

Донедавна у читальній залі (на фото) можна було переглянути улюблену дитячу періодику – «Барвінок», «Журавлик»,

«Газету Кота Копейкіна» та інші, погортати сторінки цікавих книги, відшукати інформацію та підготувати домашні завдання, поспілкуватись з однолітками. Та у 2009 р., через 20 років після відкриття читальної зали, у структурі МДБ залишено лише абонемент.

Багато років МДБ працює у тісному контакті з ЗШ №№ 1, 2, дитячими садками №№ 1,2. Для них проводяться різноманітні заходи, з урахуванням уподобань і бажань дошкільнят, школярів, вихователів і вчителів. Популярністю користуються: щорічні екскурсії, голосні читки, посвята в читачі МДБ; екологічний день «Цей день без куріння», конкурси, лялькові вистави; бесіди з використанням вікторин на допомогу вивченню шкільних предметів «Математика – цариця наук», «Цікавий світ інформатики» тощо. Подобаються дітям зустрічі з непересічними краями міста. Так, у рамках Національного проекту «Україна читає дітям» користувачі дізнались багато цікавого від І.А.Гущі – історика-пошуковця, дописувача газети (місцевої – «Сільське життя» та обласних – «Кіровоградська правда», «Народне слово»); М.М.Аношика – голови міської ради, який пише пісні та виконує їх на бандурі (на фото).

Дітвора міста залюбки відвідує об'єднання за інтересами бібліотеки, де можна дізнатись про щось нове, набути практичних навичок, творчо розвиватись. На заняттях гуртка «Юна господарочка», створеному у 2008 р., щорічно, розглядаються теми, які можуть стати дівчаткам у пригоді.

Наприклад: «Поміж нами дівчатами», «Жіночі таємниці», «Гігієна харчування», «Чарівні спиці», «Мандрівка в країну «Кулінарію», «Історія речей зі шкільного рюкзака», «Ой, млинці, мої млинці», «Подарунок мамі», «Все про чай та чаювання», «Правила етикету», «Цілющі властивості ялинки», «Галерея кімнатних рослин».

У гуртку «Книга і лялька», за понад 20 років його існування, помінялося вже не одне покоління маленьких артистів. Але й сьогодні, уже оновлений склад ляркарів, радо зустрічають з новими виставами глядачі, як у бібліотеці, так і у школах, і дитячих садках (на фото).

До МДБ, як і багато років тому, охоче йдуть і діти, і дорослі. Це підтверджується й бібліотечною статистикою. Так, за 3 роки (2010 - 2012 рр.) розширилось вікове і соціальне коло відвідувачів бібліотеки: у 4 рази зросла загальна кількість залучених користувачів; вдвічі збільшилось дітей, яких обслуговують у літніх оздоровчих центрах; у 2,5 рази виросла категорія відвідувачів «організатори дитячого читання», зокрема, вчителів, вихователів, батьків, студентів.

Тож творчість, натхнення, фантазія, завзятість бібліотечних працівників створюють привабливий імідж МДБ, що й викликає прихильність громади до неї.

Дані про МДБ

Структура бібліотеки – абонемент

Штат – 2 одиниці

Бібліотечний фонд – 17999 прим. документів

Користувачі обслужені – 1204

Відвідування – 10059

Видача документів – 20005 од.

Використання новітніх інформаційних технологій – ксерокс

Долинський район

Районна бібліотека для дітей

1 квітня 1948 р. наказом № 5 Долинського райкультвідділу було відокремлено дитячий відділ від бібліотеки для дорослих. На посаду завідувачки РДБ призначили **Огієнко Катерину Іванівну**. За фахом вчитель-біолог, учасниця бойових дій Великої Вітчизняної війни.

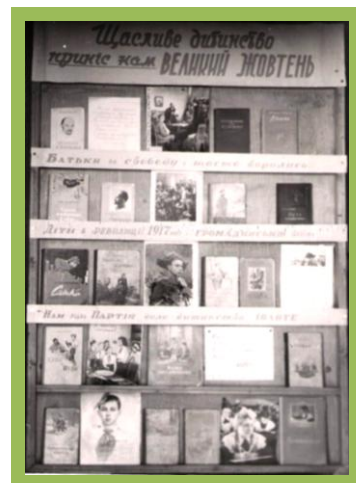
На той час бібліотека для дітей займала дві кімнати в приміщенні по вул. Кірова 39. У роки Великої Вітчизняної війни цю будівлю використовували як стайню. Після війни працівники бібліотеки – завідувача і бібліотекар, за фінансової підтримки відділу культури, відремонтували приміщення (на фото). Одна кімната використовувалася як книгосховище, інша – як читальна зала.

У книгосховищі були два саморобні стелажі з книгами, розставленими за алфавітом, один стілець, маленький саморобний столик, на якому розміщувалася коробка з читацькими формулярами, виготовленими із різного паперу.

Кількість книжкового фонду була мізерною. Книги, яких було по 1-2 примірники, додому не видавали, їх читали колективно. У читальній залі знаходився столик де розміщувалося декілька газет і журналів для дітей.

Часто маленькі читачі дарували бібліотеці власні книги. Були тут оформлені книжкові виставки і плакатні стенди (на фото).

Про ті часи розповідала **Чернова Ксенія Кирилівна**, що працювала бібліотекарем РДБ у 1948 р.:

«Легше було провести масовий захід ніж оформити книжкову полицку чи виставку. Більше складали рекомендаційні списки літератури та плакати про книги».

Та діти охоче ходили до бібліотеки, особливо в ті дні, коли проводились голосні читки, бесіди.

Довгий час РДБ очолювала **Пластун Валентина Дмитрівна** (1965-1985 рр.). Спочатку, була завідувачкою, після централізації районної бібліотечної мережі району у 1980 р. – заступником директора РЦБС по роботі з дітьми.

У вересні 1975 р. бібліотека отримала приміщення по вул. Жовтнева, 6 (зараз тут знаходиться районна бібліотека для дорослих). Цього ж року введено посади завідуючих читальною залом та абонементом. У 1977 р., на базі РДБ, проводився обласний семінар з питань правового виховання серед дітей – учнів 1-4 класів.

У 1978-1980 рр. районна дитяча бібліотека, як і всі бібліотеки для дітей країни, брала участь у Всеукраїнському конкурсі бібліотек на кращу організацію роботи з військово-патріотичного виховання молоді і дітей під девізом «Єсть стать в строй!» (на фото один із заходів: дитячий ранок «Герої книг Гайдара в боротьбі за владу Рад».

Щоб ця ділянка роботи була більш ефективною, бібліотекарівнесли сучасний елемент. Наприклад, після демонстрації телефільмів на телебаченні, організовували «зустрічі» з їх героями за допомогою книжкових виставок, адже більшість фільмів створювалась за мотивами певних книг. Влаштовували обговорення та обмін враженнями від побаченого і прочитаного. Фахівці РДБ – **керівник В.Д.Пластун, завідувачки читальною залю – К.Войнова та абонементом – В.Гончаренко** – розповідали у місцевій пресі про бібліотечні заходи конкурсу.

У вересні 1979 р. бібліотеку переводять у приміщення Будинку творчості для дітей та юнацтва по вул. Радянській, 139, де вона перебуває й дотепер. Тут РДБ розташувалася у двох кімнатах.

З 1985 по 2012 рр. керівником РДБ була **Левчик Віра Іванівна** (на фото), випускниця Харківського державного інституту культури. Спочатку – заступником директора РЦБС по роботі з дітьми, а з 1998 р. (після децентралізації бібліотечної мережі району у 1997 р.) – завідуючою РДБ. За понад 40-річну трудову діяльність має медаль «Ветеран праці». У 80-ті роки, за змістовну роботу з користувачами-дітьми, РДБ була відзначена перехідним призом ОДБ ім. А.П.Гайдара «Ключ до знань».

На початку 90-х колектив бібліотеки активно впроваджував цікаві форми роботи – літературні ігри, фольклорні свята, уроки народознавства, окремі з них ОДБ ім.А.П.Гайдара розповсюджувала серед бібліотек області. Організуючи змістовне дозвілля користувачів РДБ, бібліотекарі започаткували гурток «У світі казки», де, окрім широкого знайомства з казками народів світу, діти проявляли свої літературні здібності – складати казки, які потім друкувались на сторінках Трансукраїнської газети дитячої творчості «Долоньки».

Долинський край багатий на талановитих людей. І заходи з краєзнавства завжди були цікаві юним долинчанам. Задля задоволення запитів користувачів про край, бібліотекарі формують краєзнавчий фонд РДБ за тематичними напрямками: історичний, народознавчий, географічний, екологічний, літературний, видатні люди рідного краю тощо. Створили банк даних «Краєзнавство», що постійно оновлюється і зберігається в

комп'ютерних файлах, до якого входять краєзнавча картотека статей, тематичні теки (понад 17 матеріалів з місцевої періодики починаючи з 50-х рр. минулого ст.) та методико-бібліографічні матеріали. Усе це інформаційне розмаїття використовується під час проведення літературно-природничих годин, творчих портретів, уявних туристичних подорожей Долинщиною, зустрічей з відомими людьми, Днів краєзнавства. У 2007 р. РДБ розробила краєзнавчий рекомендаційний бібліографічний покажчик, за що була відзначена ОДБ ім. А.П.Гайдара у номінації «За кращий рекомендаційний бібліографічний покажчик «Письменники степової Кіровоградщини – дітям» (2008 р.).

Особливу популярність і задоволення у користувачів-дітей викликають «живі зустрічі» з літераторами, композиторами, художниками, народними умільцями, бо мають можливість безпосередньо поспілкуватись з ними, послухати у їхньому виконанні уривки з творів.

*На фото:
зустрічі з
письменниками-
земляками
Л.Барановою
В. Бугрій,
М.Чернишем*

Завдяки подарункам краян, фонд бібліотеки поповнився книгами письменників М.Шеремета «Я родом з Варварівки», Г.Гусейнова «Господні зерна», збіркою

«Сузір'я Долинщини» та багатьма іншими.

2011 рік приніс перемогу РДБ у другому раунді конкурсу «Нові бібліотечні послуги з використанням вільного доступу до Інтернету» за програмою «Бібліоміст», в результаті якого відкрито «Інтернет-центр» (на фото).

Два роки поспіль РДБ була своєрідним майданчиком професійного спілкування. У грудні 2011 р. до РДБ з'їхались колеги з області на засідання школи бібліотечного консалтингу

«Професійний тандем», що проводився ОДБ ім.А.П.Гайдара (на фото).

У жовтні 2012 р., на базі ОДБ ім.

А.П.Гайдара, проходила Всеукраїнська науково-практична конференція директорів обласних бібліотек для дітей «Дитячі бібліотеки як культурно-інформаційні центри у процесі формування особистості дитини». У Долинській РДБ відбулось

виїзне засідання Всеукраїнської НПК на чолі з представником Міністерства культури України М.Г.Височанською (на 1 фото) та

генеральним директором НБУ для дітей А.С.Кобзаренко (на 2 фото, справа) заступником директора з науково-методичної роботи НБУ для дітей

Т.М.Турбаніст (на 2 фото, зліва)

У 2012 р. колектив РДБ очолила **Свірса Лариса Іванівна** (на фото), педагог за освітою, за фахом – практичний психолог, яка вивчає, об'єднує і впроваджує бібліотечні класичні традиції і сучасні вимоги. РДБ організовує низку заходів актуальної тематики до: Всеукраїнського конкурсу дитячого читання «Найкращий читач України», Року дитячої творчості, Шевченківського свята, Тижня дитячого читання. Приділяється велика увага навчанню інформаційної культури та організації змістовного дозвілля користувачів-дітей. Створюються Інтернет-мандрівки WEB-сторінками, комп'ютерні практикуми, ксерокейси, віртуальні екскурсії, сімейні уїк-енди, бібліофестивалі, конкурси дитячих малюнків тощо (на фото).

***Колектив РДБ зі своїми користувачами
під час заходу День сім'ї***

*на фото: 2-й ряд, у центрі: **Л.І.Свірса** – директор РДБ
(п'ята, зліва) **Т.Г.Нефьодова***

*1-й ряд, справа наліво: **Г.П.Басюк, А.В.Павлюк** –
бібліотекарі*

Дані про РДБ

Структура бібліотеки – 2 абонементи, читальна зала

Штат – 4 одиниці

Бібліотечний фонд – 15450 прим. документів

Користувачі обслужені – 1817, у т. ч., за ЄРК – 1202

Відвідування – 18285, у т. ч., Інтернет-відвідування – 2734

Видача документів – 25560 од.

Новітні інформаційні технології – 4 ПК, 1 багатофункціональний пристрій, скайп-зв'язок, E-mail, телефон,

сайт РДБ: <http://childlibrary.ucoz.ua/>

Прийняті скорочення

вулиця – вул.

єдина реєстраційна картотека – ЄРК

комп'ютер – ПК

міська бібліотека для дітей – МДБ

міська централізована бібліотечна система – МЦБС

одиниць – од.

примірники – прим.

районна бібліотека для дітей – РДБ

районна державна адміністрація – РДА

районна централізована бібліотечна система – РЦБС

роки – рр.

сільська бібліотека для дітей – СДБ

століття – ст.

тисяча – тис.

у тому числі – у т. ч.

Використані джерела

Паперові ресурси

- 1.** Бібліотечна Україна : довідник. – К. : «Абрис», 1996. – С. 202.
- 2.** Бібліотеки Української РСР : довідник. – Харків : Ред.-видав. відділ Книжкової палати УРСР, 1969. – С. 83.
- 3.** Виконання умов конкурсу по методичній роботі : [альбом-естафета] / обл. б-ка. для дітей ім. А.П. Гайдара. – Кіровоград, [1966]. – 27 арк.
- 4.** Виховання захопленням. [Буклет] : з досвіду роботи читацьких об'єднань за інтересами Гайворонської ЦБС / Упр. культури Кіровоградського облвиконкому, обл. б-ка для дітей ім. А.П. Гайдара, обл. б-ка для юнацтва ім. М.О.Бойченка. – Кіровоград : Облполіграфвидав, 1988. – фото.
- 5.** Діяльність бібліотек, що обслуговували дитяче населення області у 2005 році : інформаційно-аналітичний огляд / обл. б-ка для дітей ім. А.П. Гайдара – Кіровоград, 2006.
- 6.** Завжди у творчому пошуку [про В.С.Фролову, директора Кіровоградської районної бібліотеки для дорослих і дітей] // Народне слово. - 2006. – 5 вересня.
- 7.** Звіт про роботу Кіровоградської ОДБ ім. А.П.Гайдара за 1999 рік. – Кіровоград, 2000.
- 8.** Історія бібліотек для дітей Кіровоградщини [Електронний ресурс] / обл. б-ка для дітей ім. А.П. Гайдара; відділ розвитку дитячих бібліотек і маркетингу. – Кіровоград, 2013.
- 9.** Історія міст і сіл Української РСР в 26-ти томах. Кіровоградська область. / ред. кол. тому Д.С.Сиволап (гол.) та ін. – К. : Ін-т історії АН УРСР, 1972. – 815 с. : іл.
- 10.** Історія розвитку бібліотек України для дітей (1960-1974) [Текст] / М-во культури і мистецтв України, Нац. б-ка України для дітей. – К., 2007. – С. 1.
- 11.** Мельникова, З.П. Діти – аудиторія особлива // Кіровоградська правда. –1977. – 21 серпня.

- 12.** Міщенко, М.І. Юним про рідний край: з досвіду роботи / ОДБ ім. А.П.Гайдара. – Кіровоград, 1993. – 9 с.
- 13.** Наконечна, К.А. Конкурс бібліотек // Колос. – 1979. – 24 липня.
- 14.** Наші досягнення від з'їзду до з'їзду. 60-ті рр 20ст.: [альбом-естафета] / обл. б-ка. для дітей ім. А.П. Гайдара. – Кіровоград, [1971]. – 30 с.
- 15.** Погребняк, Г.І. Організаційно-методична діяльність бібліотек України для дітей (1946-1976 рр.) [Текст] / М-во культури і туризму України. Нац. б-ка України для дітей. – К., 2005. – С. 6.
- 16.** Погребняк, Г.І. Організаційно-методична діяльність бібліотек України для дітей (1946-1976 рр.) [Текст] / М-во культури і туризму України. Нац. б-ка України для дітей. – К., 2005. – С. 25.
- 17.** Погребняк, Г.І. Організаційно-методична діяльність бібліотек України для дітей (1946-1976 рр.) [Текст] / М-во культури і туризму України. Нац. б-ка України для дітей. – К., 2005. – С. 27.
- 18.** Погребняк, Г.І. Організаційно-методична діяльність бібліотек України для дітей (1946-1976 рр.) [Текст] / М-во культури і туризму України. Нац. б-ка України для дітей. – К., 2005. – С. 40.
- 19.** Погребняк, Г.І. Становлення та розвиток дитячих бібліотек України [Текст] / Г.І. Погребняк ; Наук. ред. В.С. Бабич ; М-во культури і мистецтв України. Нац. б-ка України для дітей. – К., 2003. – С. 63.
- 20.** Про внесення змін до розпорядження голови районної державної адміністрації від 18.10.2011 року № 704-р [Текст] : розпорядження голови Онуфріївської районної державної адміністрації Кіровоградської області від 16.11.2011 р., № 790-р .
- 21.** Про оптимізацію функціонування централізованої районної бібліотечної системи [Текст] : розпорядження голови Світловодської районної державної адміністрації Кіровоградської області від 25.04.2008 р., № 361-р .
- 22.** Про утворення комунального закладу Витязівської сільської дитячої бібліотеки [Текст] : рішенням 31 сесії Витязівської сільської ради Бобринецького району Кіровоградської області від 8.12.2009 р., № 193.

23. Расторгуєва Н.І. Працюють з душею: з досвіду роботи Помічницької міської бібліотеки для дітей Добровеличківської ЦБС [Текст]. – ОДБ ім. А.П.Гайдара, Кіровоград, 1992. – 4 с.

24. Стан бібліотек, що обслуговували дітей в 1989 році / обл. б-ка для дітей ім. А.П. Гайдара. – Кіровоград, 1990.

25. Стан бібліотек, що обслуговували дітей в 1995 році / обл. б-ка для дітей ім. А.П. Гайдара. – Кіровоград, 1996.

26. Статистичні дані бібліотек, що обслуговували дітей в 2012 році / обл. б-ка для дітей ім. А.П. Гайдара. – Кіровоград, 2013.

27. У світ краси і добра: з досвіду спільної роботи по естетичному вихованню учнів 1-3 класів Вільшанської РДБ та естетичного центру. / обласна бібліотека для дітей ім. А.П.Гайдара. – Кіровоград, 1984. – 5 с.

28. Цифрові показники роботи бібліотек для дітей області за 1997 р. / обл. б-ка для дітей ім. А.П. Гайдара. – Кіровоград, 1998.

29. Цифрові показники роботи бібліотек для дітей області за 2008 р. / обл. б-ка для дітей ім. А.П. Гайдара. – Кіровоград, 2009.

Електронні ресурси

1. Сторінка на сайті РДА
http://nmrda.kr-admin.gov.ua/?page_id=413

2. Новопразька центральна бібліотека-філія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/ocrb33/історія-бібліотек-філій-олександрійської-рцбс>. – Назва з екрана.